חמשת רבעים קמח ועוד חייבין בחלה הכי קאמר קבא מלוגנאי נמי אהאי שיעורא קאי, אמר רב יוסף הני נשי דידן נהוג למיפא קפיזא קפיזא לפיסחא א"ל אביי מאי דעתיך לחומרא, חומרא דאתי לידי קולא הוא דקא מפקע לה מחלה: א"ל דעבדן כר' אליעזר (*דתניא) *רבי אליעזר אומר הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר, א"ל והא איתמר עלה אמר רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא בכברות של בבל שנושכות זו מזו אבל בעכין לא: והא איתמר עלה א"ר חנינא אפי' בעכין, בעי ר' ירמיה טבלא שאין לה לבזבזין מהו: תוך כלי בעינן והא ליכא או דילמא אויר כלי בעינן והא איכא: תיקו: תניא ר' אליעזר אומר תנור מצרפן רבן שמעון בן גמליאל אומר ככרות[א] של בבל שנושכות זו מזו מצטרפות:

מתני' רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו וחכמים אומרים שלש נשים עוסקות בבצק כאחת אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה ר' עקיבא אומר •לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין זה הכלל תפח תלטוש בצונן:

גמ' ת"ר לשה היא מקטפת וחבירתה לשה תחתיה, מקטפת היא אופה וחבירתה מקטפת תחתיה והשלישית לשה, אופה היא לשה וחבירתה אופה תחתיה והשלישית מקטפת וחוזרת חלילה כל זמן שעוסקות בבצק אינו בא לידי חימוץ: ר"ע אומר לא כל הנשים וכו': תניא אמר רבי עקיבא דנתי לפני רבן גמליאל ילמדנו רבינו בנשים זריזות או בנשים שאין זריזות, בעצים לחים או בעצים יבשים, בתנור חם או בתנור צונן: אמר לי אין לך אלא מה ששנו חכמים זה הכלל תפח תלטוש בצונן:

מתני' שיאור ישרף *והאוכלו פטור, סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת, איזהו שיאור, כקרני חגבים, סידוק שנתערבו סדקיו זה בזה דברי רבי יהודה וחכמים אומרים זה וזה האוכלו חייב כרת ואיזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו:

גמ' תנו רבנן *איזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו, סידוק כקרני חגבים *דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים איזהו שיאור כקרני חגבים, סידוק שנתערבו סדקין זה בזה, וזה וזה האוכלו חייב כרת והאנן תנן שיאור ישרף והאוכלו פטור דברי רבי יהודה? אימא לדברי ר' מאיר זה וזה האוכלו חייב כרת אמר רבא מאי טעמא דר' מאיר אין לך כל סדק וסדק מלמעלה שאין לו כמה סדקים מלמטה:

מתני'

חמשה רבעים. (5 לוג) לוגין ציפוריים שהן שבעה ועוד מדבריים שזה הוא שיעור העומר שהיתה עיסת מדבר שנאמר גבי חלה (במדבר טו) ראשית עריסותיכם: כדי עריסותיכם דהיינו עיסת מדבר שהוא עומר לגולגולת והוא עשירית האיפה והאיפה שלש סאין וסאה ששה קבין מדבריות חשוב שיעור שבהן ותמצא שבעת רבעי קב ובילה וחומש בילה כיצד חלק שלש סאין שהן שמונה עשרה קבין ועשה מהן רבעי קב היינו לוגין ותמצא בהן שבעים ושנים לוג טול עישור של שבעים הרי שבעה והשנים הנשארים שתים עשרה ביצים הן עישור שלהן בילה וחומש בילה הרי שבעת רבעים ועוד דהוא בילה וחומש בילה בירושלים הוסיפו על המדות שתות מלבר שהוא חומש מלגו שנתנו ששה מן הראשונים בתוך חמשה האחרונים הרי ששת רבעים הראשונים נעשו חמשה והרובע ובילה וחומש הנשארים נעשו רובע הרובע=שש ביצים עשה מהן חמש ביצים גדולות והבילה וחומש בילה נעשית בילה גדולה שניתוסף עליה חומשא מלגו דהוא שתות מלבר הרי שש ביצים גדולות דהוא רובע קב גדול הרי עומר המדבר=ששה רבעים ירושלמיים וסאה ציפורית עודפת על ירושלמית שתות מלבר כדאמר בעירובין (דף פג.) הרי עומר שהיה ששה רבעים ירושלמיים נכנס בחמש ציפוריים: **נהוג למיפא.** בפיסחא קפיזא קפיזא שלשת לוגין לחומרא לשומרו מן החימוץ: **אמר לי'.** כר' אליעזר סביר' לן דהסל מצרפן לחלה לאחר אפייתן והלכתא קיימא לן כר' אליעזר בחלה של*אור דאין שורפין קדשים ביום טוב ולהשהותה אי אפשר ומשיקרא עליה שם אסור לאפותה דהא לאו לאכילה היא ולא קרינן עלה שם אלא עושה חררה קטנה אצל גדולה ואופה שתיהן וכשהוא רודה נותן לכלי והוא מצרפם ונוטל הקטנה וקורא שם ומברך ומצניעה ושורפה משתחשך או למחר וכן הורה לנו רבינו יעקב בן יקר: **שנושכות זו את זו.** שהן רחבות ומגולות כמין שלט וכשמדביקן זו אצל זו בתנור נושכות זו מזו הלכך חדא היא: **אבל כעכין.** קיילו"ש בלע"ז ארוכין וקצרין ואין נושכין זה מזה: **טבלא שאין לה לבזבז.** מסגרת ושפה סביב לה ורודה פת לתוכה מן התנור: **מהו.** שתצטרף לר' אליעזר: **תנור מצרפן.** [ג] אף תנור מצרפן אף על פי שלא נתנן לסל: **ככרות של בבל כו'.** אבל כעכין לא: **מתני' רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת.** כל אחת מלא התנור ואין כאן חימוץ אף על פי שהאחת ממתנת עד שיאפו השתים: **וחכמים אומרים.** אין להקל כל כך שיהו לשות כאחת אלא שלש נשים עוסקות כל אחת בבצק שלה: **אחת לשה.** האחרונה לשה כשחבירתה האמצעית מקטפת והשלישית (שלשה תחלה) אופה וסידרא מפרש בגמרא: **לא כל הנשים.** יש עצלניות ומתמילות אם ישהו כל כך ויש תנור שאינו חם מהר ויש עצים שאינם נבערים מהר: **זה הכלל תפח.** הבצק בידה שהיא רואה שרוצה לתפוח: **תלטוש.** ידיה במים צונן ותקטפנה ותצטנן: **גמ' תנא לשה היא מקטפת.** אדרבנן קאי הראשונה שקדמה ללוש מלא התנור קטן שלהן תחלה כשהיא מקטפת דהיינו עריכה שקורין אשטנדי"ר וחברתה מתחלת ללוש עיסה שלה: **מקטפת היא אופה.** וזו הראשונה שהיתה מקטפת עכשיו וגמרה קיטופה היא אופה ונותנת לתנור וחבירתה שהיתה לשה מקטפת תחתיה והשלישית לשה וכשגמרה ראשונה לאפות גמרה אמצעית לקטף ואחרונה ללוש הרי האמצעית המקטפת אופה וחבירתה האחרונה מקטפת תחתיה והראשונה חוזרת ולשה שהיו תנורין קטנים ולא היתה מספקת [אלא] כמלא תנור: **וכן חוזרות חלילה.** חלילה לשון מחול סביב סביב: **דנתי לפני רבן גמליאל.** שהיה אומר כלל דבר בכל שלש נשים לשות כאחת וממתנת האחת עד שיאפו השתים: **מתני' שיאור.** שלא החמיץ כל צרכו: **סידוק.** כשהוא מחמיץ נעשין בו סדקין: **קרני חגבים.** סדק לכאן וסדק לכאן: **זה וזה האוכלו בכרת.** דקרני חגבים נמי סידוק הוי: **ואיזהו שיאור.** שפטור, זה שאין בו סדק אבל הכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו ומתוך פחד ורתת פניו מכסיפין: **גמ' חכמים** דברייתא הוא ר' יהודה דמתני' וחכמים דמתני' הוא ר' מאיר: ה"ג בברייתא וחכמים אומרים אי זהו שיאור כקרני חגבים, סידוק=שנתערבו סדקין זה בזה, וזה וזה האוכלו בכרת: **והא אנן תנן.** דר' יהודה פטר בשיאור דידיה דאע"ג דאמר ישרף לא מיחייב עלה לא מלקות ולא כרת: **אימא לרבי מאיר זה וזה.** בין שיאור דרבי יהודה דקרני חגבים בין סידוק חייבין כרת דתרווייהו לרבי מאיר סידוק ניהו: **כמה סדקין מלמטה.** בתוכו הלכך כי הוי למעלה כקרני חגבים הוי למטה כנתערבו סדקין:

מתני'

חמשת רבעים קמח. רש"י לא גרס ועוד משום דחמשה לוגין ציפוריים בגמלוס הוי כעיסת מדבר ור"ת מפרש דהייט כר' יוסי דאמר בפ"ק דשבת (דף טו.) חמשה פטורים חמשה ועוד חייבין והייט טעמא דר' יוסי דלאחר הפרשת חלה בעינן שיעור עריסותיכם*:

לא שנו אלא ככרות שנושכות את זו. תימה דלא משמע הכי במסכת חלה (פ"ב משנה ד) דתנן העושה עיסתו קבין פטור מן החלה עד שישוכו רבי אליעזר אומר אף הרודה וכו' אלמא לא בעי ר' אליעזר שישוכו ואי לא גרס אף אתי שפיר דמלי למימר דבעי תרתי שישוכו ויתנם לסל:

לשבות

עין משפט נר מצוה

מא א מיי' פ"ו מהל' ביכורים הלכה טו סמג עשין קמא טוש"ע י"ד סי' שכד סעיף א:

[וע"ע תוס' שבת טו. ד"ה רבי יוסי אומר ובעירובין פג: ד"ה שבעת]

מב ב מיי' פ"ה מהל' חלה הלכה יא סמג לאוין עט טור ש"ע א"ח סי' תנז ס"א:

מג ג ד טוש"ע א"ח סי' תנו ס"א:

מד ה ו מיי' פ"ו מהל' ביכורים הלכה טז יז סמג עשין קמא טוש"ע י"ד סי' שכה סעיף א:

מה ז מיי' פ"ה מהל' חמץ הלכה יג סמג לאוין עט טור ש"ע א"ח סי' תנט סעיף ב:

מו ח טור ש"ע שם:

רבינו חננאל

חמשת רבעים ועוד והן שיעור הקמח להוציא מהן חלה: אמר רב יוסף הני נשי דידן. כלומר בני בתאי נהגו למיפא קפיזא קפיזא בפסח שהוא מקבא מלוגנאה ואמר להו אביי נתרחק מאיסור דחמץ ואפקעו תורת חלה: אמר ליה לא מפקעינן מחלה אלא עבדין כר' אליעזר דתנן ר' אליעזר אמר הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר בככרות שנושכות זו את זו ונראות כאלו נכנסות זו בתוך זו ואפי' בעכין שאין נושכות הסל מצרפן: בעי ר' ירמיה טבלא שאין לה לבזביז. פירוש לבזביז מסגרת מהו מי מצרפן לחלה דאויר כלי מצרף והא איכא אויר או דלמא תוך כלי מצרף והא לית ליה תוך ועלתה בתיקו: תניא רבי אליעזר אומר הסל מצרפן לחלה וקיימ' לן כותיה ר' יהושע אומר תנור מצרפן רשב"ג אומר ככרות נושכות זו את זו מצטרפות: מתני' ר"ג אומר שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו וזו אחר זו אע"פ שכולן (לשו) [יאפו] בהנו' אחד אחת מסיקה התנור ואופה והשניה אחריה והשלישי' אחריה וקמ"ל אע"פ שיהא הבצק שוהה כדי שלשה הסקות ושתי אפיות אינו בא לידי חמוץ וטוב לעשות כך אבל ארבע נשים ללוש כאחת לא נתברר כי התיר רשב"ג ללוש לקטף ולאפות אשה אחת והאחרת שלשה עמה ממתנת לה: וחכמי' אומרים שלש נשים עוסקות בבצק אחת לשה וכשתתחיל לערוך אחרת לשה וזה שעורכת מסיקה ואופה וזו שלשה אחריה עורכ' וכשתתחיל הראשונה לאפות והשני' לערוך מתחלת השלישית ללוש נמצאת בבת אחת הראשונה אופה והשניה עורכת והשלישית לשה ואין אחת מהן ממתנת לחברתה אלא כולן עוסקות וזו היא ששנינו בחיצונה לשה היא מקטפת וחברתה לשה תחתיה מקטפת היא איפה וחברתה מקטפת תחתיה [והשלישית לשה] אופה היא לשה וחברתה אופה תחתיה [והשלישית מקטפת] וחוזרות חלילה כל זמן שעסוקות בבצק אינו בא לידי חמוץ: ר' עקיבא אומר לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין זה הכלל תפח תלטוש בצונן ויש אומרים תפה: שיאור ישרף והאוכלו פטור סדוק ישרף והאוכלו חייב כרת כו' במשנתנו שנה לנו דברי ר' מאיר בלשון חכמים ובברייתא שנה לנו דברי ר' מאיר בלשון חכמים לרבי יהודה השיאור כקרני חגבים והסדוק שנתערבו סדקיו זה בזה ולר' מאיר שיאור שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו סידוק כקרני חגבים מ"ט שאין לך סדק מלמעלה שאין בו כמה סדקין מלמטה ובתרוייהו האוכל חייב כרת נמצא שיאור דר' יהודה סידוק לר' מאיר: ת"ר אי זהו (סידוק) [שיאור] כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקיו זה בזה וזה וזה האוכלו חייב כרת ואקשי' מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא ר' יהודה וכי ר' יהודה מחייב אקרני חגבים כרת והתנן שיאור ישרף והאוכלו פטור דברי יהודה ושני' אימא זה וזה כלומר בין סידוק כקרני חגבים בין סידוק שנתערבו סדקיו זה בזה לר' מאיר אחד הוא כל סדק זה וזה חייב כרת וקי"ל כר'

מסורת הש"ס

שבת טו: [חלה פ"ב מ"ו] עדיות פ"א [מ"ב]

[נ"ל דתנן] נדה ח. [חלה פ"ב מ"ד]

לעיל מג.

מכילתא פ' בא

[לעיל מג. מנחות נג. חולין כג:]

הגהות הגר"א

[א] גמ' רשב"ג אומר ככרות כו'. נ"ב הוא תנור והוא דברי ת"ק דמתני' דחלה: ועיין תוס':

[ב] רש"י ד"ה תנור מצרפן אף תנור כו'. נ"ב בירושלמי (פ"ב דחלה) איתא דוקא תנור ולא סל:

גליון הש"ס

גמ' מהו תוך כלי בעינן. עיין סוכה [illegible] תגיגה כג ע"א ד"ה דאורייתא: מתני' לא כל הנשים. כעין זה יבמות קב ע"ב:

---

* רש"י: 1 לוג = ¼ קב

חשבון שיעור העיסה החייב בחלה - ומעובו לפי שיעורי:

1) המדבר

2) ירושלמי

3) ציפורי

שיעור העיסה

מדבר = 7 לוג וביצה וחומש ביצה

ירושלמי = 6 לוג

ציפורי = 5 לוג

** ירושלמי הוא לשיטת חשבון

* 36/5 → 30/5

③	②	① ⊛
▨	▨	לשה
▨	לשה	קיטוף
לשה	קיטוף	אופה
קיטוף	אופה	לשה
אופה	לשה	קיטוף
לשה	קיטוף	אופה
קיטוף	אופה	▨
אופה	▨	▨

*אלה שלנו שאסריתן אותו לשרפה

נושא: צירוף ככרות קטנות (שכן פחות משיעור עיסה) להתחייב בחלה

נושא: ג' נשים מכינות עיסות יחד - [illegible]

נושא: שיאור וסידוק לר"מ ולר' יהודה

** אין [illegible] החשוב לצבור עיסת מדבר לעיסת ציפורי

ציפורי		ירושלמי		מדבר	
				43⅕ ביצים שהוא =	
150/5 (=30 ביצים 5 לוג)	←	180/5 (=36 ביצים 6 לוג)	←	216/5	(מאתיים שש עשרה חומשי ביצה)